

hrano in potem ljudem in živalim in slednjič potom gnjilobe in trhlenobe preidejo v svojo prvotno enostranost. Pri vsem tem se pa ne izgubi najmanjša drobtinica ter vedno in vedno prikloplena se vdeležuje krožilnega teka. Čudovito spremembo maloštevilnih zračnih in rudninskih snovi, vsled katere se stvarjajo tako različne oblike in stvari, pa preskrbi božja moč, ki povsod v naravi deluje in stvarja. Način njegovega delovanja zamoremo sicer opazovati, njega pa spoznati ali celo posnemati se nam pa nikdar ne bode posrečilo.

O zemlji, kojo obdelujemo.

Vse dela na zemlji. Če tudi gore in drevesa mirno stojijo, kakor da bi jim cel svet ne bil nič mar, so vendar sile na njih in v njih delavne, katere jih pretvarjajo in izkoristijo na prospeh družih živih stvari.

Če pogledamo v nebo kipeče vrhove naših gorá ali pa doline, katere izgledajo kot struge nekdanjih velikih rek, nehoté se nam silijo misli o prekucijah, ki so se morale goditi pred časi na zemlji. In tako je tudi bilo. Bili so enkrat na zemlji hudi boji med ognjem in vodo in nasledek je današnja oblika površja naše zemlje.

Kolikor več časa je bilo med posameznimi dobami prekucije, toliko bolj pogosto prikazovale so se rastline in živali. Ko so bile enkrat sile, ki so zemljo pretvorjale, umirjene, obrastla se je zemlja, živali so se zare-dile in Bog je vstvaril človeka. Tako danes stojimo na razvalinah tisučletij in na gomilah milijonov živih bitij, kateri so se pred nami vesesili življenja. Tiste čudovite naravine sile, katere so prej zemljo pretvorjale, so sedaj naši tihi in pridni pomagači pri obdelovanju zemlje. Te sile pretvorjajo še danes zemljo, one delajo iz puste skale rodovitno zemljo.

Nekaj kapljic vrine se v skalino razpoko in zmrz-nene raztegnejo se tako zeló, da kamen razpoči in se zdrobi. Tam izpirata zopet dež in rosa trdo skalo in odplavita rodovitno zemljo proč in povsod, kamor zamore seči zrak, razrušuje na tihem, da je komaj spoznati, najtrdnejše skalovje. Govorili smo uže o kisiku, silnem naravinem razruševatelji; ta obgloda najtrdnejo skalo, če le najde snov, s katero se zamore spojiti. Kjer najde v poljskih rudninah železo, brzo naredi rijo in ker se v veliki množici kamnov železo nahaja, razpadajo kamna, ker jih rija ne more več skupaj držati.

Na drugem mestu zaraste se na skali uborni mah, ki slabo preživi svoje dni, pa on srka kot goba vlažnost in ogljikovo kislino iz zraka in te dve pričnete razruševati skalo. Mah odmré in zgnije, naredi črno, vlažno zemljo, katera toploto in vlažnost na-se vleče ter ogljikovo kislino razvija, ki zopet naprej ruši skalo ter pripravlja tla novim rastlinam.

Kmalu se zaseje resje, potem grmič in slednjič izraste na skali drevo. Drevesne korenine iščejo po slabi in plitvi zemlji hrane, in kjer najdejo razpoko, brzo va-njo vrinejo svoje izrastke, kateri v skali rujejo in drobijo. Voda pa odplavlja po močnih nalivih novo stvorjeno zemljo in jo nese po motnih in blatnih potokih v dolino, kjer jo naplavi. Tako nastala je zemlja naših njiv in nastaja še dandanes. Sile, katere so skozi tisučletja oglodavale gorovje in je spreminjale v rodovitno polje, namreč: toplota in mraz, voda, kisik zraka, žive rastline, ostanki rastlin in živali delujejo še vedno tiho naprej; te sile so najpridnejši pomagalke kmetom pri obdelovanju zemlje in ti kmetovalec si težko dosedaj kedaj na-nje mislil, ker niso zahtevali plačila!

Oglejmo si pa sedaj zemljo našega polja z očesom kmetovalca, ne vprašajmo: Od kod je ta zemlja? ampak, katere ugodne in neugodne obstojne dele in svojstva ima zemlja in kaj ji je koristno za rastlinino rast.

Prvo pozornost obrniti moramo na zemljine obstojne dele, katerih je največ in kateri so važni kot hrana rastlinam. Teh obstojnih delov hočemo le na kratko omenjati.

Glina in kremenina sta glavna obstojna dela naših tál.

Glina je enakovrstna zmes iz kremenokisle galunine, nekoliko apnenca in kremenca. Gosta je, prstenasta, mehka, razdrobljiva, v vodi se omehča in se potem lahko oblikuje. Vse barve se najdejo na njej. Poleg svetlobarvane navadne glinice razločimo rumeno ilovico, redko prstenasto zmes iz glinice, apnenca in peska rumeno-sive barve, posebno razširjeno po dolinskem Kranjskem.

Apno obstoji iz kovine kalcijum, koja se pa v naravi nikdar sama za-se ne nahaja, ampak v spo-jini s kisikom. Apnenik naših gorá je pa sestavljen iz apna in ogljikove kisline; apnenik je v navadni vodi neraztopljiv, a raztopi se v ogljikovo-kisli vodi. Če apnenik žgemo, loči se od njega ogljikova kislina in ostalo apno postane jedko.

Mavec ali gips je zmes apna in žveplene kislina ter jako dragocen za hranitbo rastlin. Mavec raztopi se le v velikih množinah vode.

Žveplo in fosfor sta dve gorljivi tvarini, ki se v zemlji večkrat nahajate, a nikdar v veliki množini. Fosforova kislina je za rastline posebno važna.

Kali in natron sta dve kovini, spojeni s kisikom, koji dostokrat nahajamo. Kali je glavni obstojni del pepelike in solitarja, natron pa kuhinjske soli, sode itd.

Spojina kalija z ogljikovo kislino je pepelika, z solitarjevo kislino pa solitar. Kuhinjska sol obstoji z natrona in klora.

Tudi magnezijo in železo nahajamo v zemlji katero obdelujemo.

O pogozdovanju Krasu.

V spomladi in v jeseni pretečenega leta pogozdilo se je na državne stroške zopet okoli 100 oralov Krasa, in sicer na „mali gori“ nad Zgornjim Ležemčami 40 oralov, poleg Nemške vasi 10 oralov in na rebri hudournika Bele v Vipavi 50 oralov. V ta namen rabilo se je 530.000 črnih borovcev in 20.000 javorov. Počez računjeno prijelo se je vsega drevja 60 - 70%. Delalo se ni drago, kajti vsakih 1000 sadik stalo je počez le 3 gold. 50 kr.

Drage nasadbe so navadno tam, kjer je prostor za nasadbo namenjen od vasi zeló oddaljen in delavci mnogo časa na potu zgubijo, ali pa če je svet zeló kamnit, torej primanjkuje zemlje, katera se mora od daleč donášati.

Nasadbam sta preteklo leto največ škode naredila beli črv in zajec, prvi oglodal je sadikam koreninice, drugi pa vršičke, v obojih slučajih so se drevesca posušila.

V spomladi tega leta zasadila se bode na državne stroške gora Sovič pri Postojni in popravljale uže obstoječe nasadbe. Zasajana gora Sovič bode za trg Postojno velikanske važnosti, kjer se bode lep park za tujce priredil, sploh bode pa dobila Postojna krasno obleko.